Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
L-sarja

2025/1179

16.6.2025

KOMISSION SUOSITUS (EU) 2025/1179,

annettu 4 päivänä kesäkuuta 2025,

vesitehokkuuden priorisointia koskevista ohjaavista periaatteista

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Kestämättömien vesivarojen hallintakäytäntöjen, vesistöjen pilaantumisen ja kasvavan veden kysynnän vuoksi veden laatu ja määrä sekä vesiekosysteemien terveys unionissa eivät parane toivotussa tahdissa. Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen pahentavat entisestään tätä suuntausta. Vedenkäyttörajoitukset vaikuttavat yhä enemmän yhteiskuntiin ja talouteen. Näistä syistä on ehdottoman välttämätöntä parantaa vesitehokkuutta.

(2) Useimmat jäsenvaltiot pitävät veden niukkuutta kasvavana huolenaiheena. Tämä vahvistetaan komission kertomuksessa ([1]), jossa tarkastellaan edistymistä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2000/60/EY ([2]) ja 2007/60/EY ([3]) täytäntöönpanossa. Veden niukkuus vaikuttaa noin 34 prosenttiin unionin koko alueesta ja noin 40 prosenttiin unionin väestöstä vähintään yhtenä vuodenaikana joka vuosi ([4]). Veden niukkuutta aiheuttavat veden liikakäyttö ja ilmastovaikutukset yhdessä ([5]). Euroopan parlamentti on kehottanut ryhtymään toimiin näiden asioiden suhteen ([6]).

(3) Kuivuutta esiintyy keskimäärin neljässä prosentissa unionin alueesta joka vuosi. Etelä- ja Lounais-Euroopassa jokien virtaama saattaisi pienentyä kesäaikana jopa 40 prosenttia, jos skenaario, jossa keskilämpötila nousee kolme celsiusastetta, toteutuu. Viime vuosikymmeninä kuivuutta on esiintynyt Euroopassa aiempaa useammin ja voimakkaampana. Esimerkiksi vuoden 2022 vakavat kuivuus- ja hellekaudet aiheuttivat noin 40 miljardin euron taloudelliset tappiot, jotka olivat ennätyksellisen suuret Italiassa, Espanjassa ja Ranskassa ([7]).

(4) Meneillään olevan ilmastonmuutoksen odotetaan pahentavan ongelmaa entisestään sitä mukaa kun kuivuuskaudet yleistyvät ja niiden vaikutukset kasvavat. Rakenteellinen ylikulutus ja suurempi kuivuuskausien pitkittymisen vaara yhdessä aiheuttavat riskejä vesiturvallisuudelle, juomavesihuollolle, maataloudelle, sisävesiliikenteelle, matkailulle ja sähköntuotannolle ([8]). Veden niukkuus eri aloilla ja maatalouden tuotannonmenetykset, jotka johtuvat yhdistetystä lämpö- ja kuivuusstressistä, ovat suurimpia ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä Euroopassa ([9]).

([1]) Komission kertomus neuvostolle ja Euroopan parlamentille vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) ja tulvadirektiivin (2007/60/EY) täytäntöönpanosta ”Järjestyksessä kolmannet vesipiirin hoitosuunnitelmat – Järjestyksessä toiset tulvariskien hallintasuunnitelmat” (COM(2025) 2).

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, annettu 23 lokakuuta 2000, yhteisön vesipolitiikan puitteista (EUVL L 327, 22.12.2000, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj).

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/60/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta (EUVL L 288, 6.11.2007, s. 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2007/60/oj).

([4]) Ks. EEA ”Water Scarcity Conditions in Europe”, saatavilla täällä. Veden niukkuutta katsotaan esiintyvän, jos päivitetty vedenniukkuusindikaattori eli WEI+ on yli 20 prosenttia.

([5]) EEA, ”Water Resources Across Europe”, 2021, saatavilla täällä.

([6]) Euroopan parlamentin päätöslauselma, annettu 7 päivänä toukokuuta 2025, eurooppalaisesta vesiresilienssiä koskevasta strategiasta (2024/2104(INI)).

([7]) ”European Climate Risk Assessment”, EEA Report 01/2024, s. 209 viittauksineen.

([8]) ”European Climate Risk Assessment” (2024), luvut 5 ja 11, jotka sisältävät myös lisätietoa pitkittyneiden kuivuuskausien (myös ns. megakuivuuskausien) odotetusta lisääntymisestä Euroopassa.

([9]) ”Sixth Assessment report”, hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli (IPCC), https://www.ipcc.ch/assessment-report/ar6/.

(5) Vuotuinen makean veden otto väheni 19 prosenttia vuosina 2000–2022 ([10]). Tässä havaittiin maantieteellisiä eroja. Makean veden oton henkeä kohti laskettuna odotetaan kuitenkin jälleen kasvavan. Tämä johtuu seuraavista syistä: i) vesitehokkuutta ei ole onnistuttu parantamaan riittävästi kaikkein kulutusvaltaisimmilla aloilla, kuten energia-alalla ja maataloudessa, mukaan lukien bioenergia, ii) teollinen ja digitaalinen muutos edellyttävät runsaampaa makean veden käyttöä ja iii) huonot hallintakäytännöt, epäpuhtaudet ja ilmastonmuutos asettavat yhä suurempia paineita puhtaan makean veden saatavuudelle sosioekonomisiin tarkoituksiin. Tästä aiheutuu vahinkoa ekologisille virtaamille, jotka ovat olennaisia vesiekosysteemien suojelemisen kannalta, ja unionin talouden kilpailukyvylle, sillä unionin talous tarvitsee puhdasta makeaa vettä yhtä paljon kuin puhdasta energiaa.

(6) Euroopan keskuspankin arvion mukaan veden niukkuudella ja lämpöstressillä voisi olla vaikutuksia jopa 60 prosenttiin ja tulvilla 20 prosenttiin jäljellä olevista luottoriskeistä euroalueella ([11]). Lisäksi veteen liittyvien ilmastoriskien voimistumisen myötä vakuutusturvan puutteet voisivat kasvaa ([12]), mikä vaikeuttaisi talouden elpymistä veteen liittyvien häiriöiden, kuten kuivuuskausien tai tulvien, jälkeen.

(7) Investoimalla vesitehokkuuteen voidaan osaltaan tarjota riittävästi vettä sellaisten keskeisten taloudenalojen käyttöön, jotka ovat kriittisiä unionin strategisen riippumattomuuden kannalta, ja siten mahdollisesti parantaa kilpailukykyä, kuten puhtaan teollisen kehityksen ohjelmassa ([13]) todetaan. Lisäksi vedensäästöpotentiaalin hyödyntäminen luo liiketoimintamahdollisuuksia ja tuo kustannussäästöjä kuluttajille. Unionin teollisuus on jo maailmanlaajuinen edelläkävijä vesiteknologioiden kehittämisen alalla.

(8) Vuoden 2025 kilpailukykykompassissa ([14]) kehotetaan jäsenvaltioita reagoimaan yleistyvään vesipulaan parantamalla vesihuoltokäytäntöjä ja -infrastruktuureja ja lisäämällä vesitehokkuutta ja edistämällä kestävää vedenkäyttöä. Yhteisessä tiedonannossa Euroopan varautumisunionistrategiasta ([15]) korostetaan, että veden kaltaisten kriittisten resurssien saatavuutta on parannettava kaikkialla unionissa esimerkiksi hätä- ja katastrofiavun tarpeisiin.

(9) Vesi- ja energiavarojen keskinäinen riippuvuus on kriittinen tekijä unionin vesi- ja energiajärjestelmien turvallisuuden ja häiriönsietokyvyn varmistamisen kannalta.

(10) Unionilla on velvollisuus edistää vesitehokkuutta eurooppalaisten ja kansainvälisten sääntöjen perusteella. Niitä ovat esimerkiksi Helsingissä 17. maaliskuuta 1992 allekirjoitettu Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä, Pariisissa 12. joulukuuta 2015 allekirjoitetun Pariisin sopimuksen 7 artikla, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1119 ([16]) 5 artikla sekä Euroopan unionin sitoumukset YK:n Water Action Agenda -toimintaohjelman ([17]) puitteissa. Lisäksi YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden alatavoite 6.4 velvoittaa osapuolet myös lisäämään merkittävästi vedenkäytön tehokkuutta kaikilla aloilla jo vuoteen 2030 mennessä.

([10]) EEA (2024), "Water abstraction by source and economic sector in Europe", saatavilla osoitteessa https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/water-abstraction-by-source-and.

([11]) Euroopan keskuspankki, "Climate-related risks to financial stability", kaavio B.2.

([12]) Euroopan keskuspankki, "The Climate Insurance Protection Gap", EIOPA-dataan perustuvat tiedot, saatavilla täällä.

([13]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle "Puhtaan teollisen kehityksen ohjelma: kilpailukykyyn ja vähähiilistämiseen tähtäävä yhteinen etenemissuunnitelma" (COM(2025) 85 final).

([14]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle "EU:n kilpailukykykompassi" (COM(2025) 30 final).

([15]) Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Euroopan varautumisunionistrategiasta (JOIN(2025) 130 final).

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1119, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2021, puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) (EUVL L 243, 9.7.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj).

([17]) https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7443-2023-INIT/fi/pdf.

(11) Euroopan vihreän kehityksen ohjelmalla ([18]) käynnistettiin yhteinen strategia, jolla pyritään entistä ilmastoneutraalimpaan, myrkyttömämpään, resurssitehokkaampaan ja kilpailukykyisempään talouteen lisäämättä resurssien käyttöä. Kyseisellä ohjelmalla vastataan ilmastoon ja ympäristöön liittyviin haasteisiin.

(12) Unionin strategiassa ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi ([19]), eurooppalaisessa ilmastoriskien arvioinnissa ja ilmastoriskien hallintaa koskevassa tiedonannossa esitetään yleiskatsaus ilmastoriskien moninaisiin vaikutuksiin. Niissä mainitaan myös tarve ryhtyä toimiin, koska tähänastisella politiikalla ja toteutetuilla toimenpiteillä ei voida vastata ilmastonmuutoksen etenemisvauhtiin. Veden niukkuuden ja kuivuuden torjuminen on yksi niistä aloista, joilla näitä toimia tarvitaan. Ilmastokestävyyden kannalta on olennaisen tärkeää varmistaa makean veden saanti kestävällä tavalla.

(13) Vesipulalla on erittäin suuri vaikutus meriekosysteemien terveyteen ja niistä riippuvaisten rannikko- ja saariyhteisöjen sosiaalisen ja taloudellisen toiminnan elinkelpoisuuteen. Sen vuoksi on välttämätöntä hallinnoida makeita vesiä ja merivesiä yhdennetyllä, tehokkaalla tavalla.

(14) Kiertotalouden toimintasuunnitelmassa ([20]) esitetään ohjelma, jonka avulla pyritään pitämään luonnonvarojen – myös veden – kulutus maapallon sietokyvyn rajoissa. Tämän tavoitteen mukaisesti veden turvallisen uudelleenkäytön edistäminen eri aloilla voi vapauttaa taloudellista potentiaalia alueilla, jotka kärsivät vesistressistä. Se voi myös vähentää uusien säännöstelyaltaiden tai suolanpoistolaitosten kaltaisten kalliiden infrastruktuurihankkeiden tarvetta. Tämä puolestaan voi johtaa säästöihin pitkällä aikavälillä, parantaa yritysten kykyä sietää vesipulaa ja vähentää operatiivisia riskejä.

(15) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1781 ([21]) vahvistetaan puitteet sellaisten ekologisen suunnittelun vaatimusten asettamiselle, joiden mukaisia tuotteiden on oltava, jotta voidaan parantaa vedenkäytön ja vesitehokkuuden kaltaisia näkökohtia. Asetusta sovelletaan lähes kaikkiin fyysisiin tavaroihin. Tässä suosituksessa esitetyillä seikoilla edistetään asetuksen täytäntöönpanoa.

(16) Tässä suosituksessa annetaan ohjausta seikoista, joita ei käsitellä kattavasti unionin vesilainsäädännössä, johon kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivit 2000/60/EY, (EU) 2020/2184 ([22]), (EU) 2024/3019 ([23])ja (EU) 2024/1785 ([24]) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/741 ([25]).

(17) Vesitehokkuuden edistämiseksi on aiheellista määritellä periaatteet ja suositukset, joiden olisi muodostettava perusta tuleville unionin ja jäsenvaltioiden toimille. Näin voidaan varmistaa, että vedensäästöpotentiaali otetaan järjestelmällisemmin huomioon päätöksenteossa ja että vettä käytetään vastuullisemmin kaikilla aloilla.

([18]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle ”Euroopan vihreän kehityksen ohjelma” (COM(2019) 640 final).

([19]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle ”Ilmastokestävä Eurooppa – Uusi EU:n strategia ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi” (COM(2021) 82 final).

([20]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle ”Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma: Puhtaamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan puolesta” (COM(2020) 98 final).

([21]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1781, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista, direktiivin (EU) 2020/1828 ja asetuksen (EU) 2023/1542 muuttamisesta sekä direktiivin 2009/125/EY kumoamisesta (EUVL L, 2024/1781, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

([22]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2020/2184, annettu 16 päivänä joulukuuta 2020, ihmisten käyttöön tarkoitetun veden laadusta (EUVL L 435, 23.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj).

([23]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/3019, annettu 27 päivänä marraskuuta 2024, yhdyskuntajätevesien käsittelystä (EUVL L, 2024/3019, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/3019/oj).

([24]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1785, annettu 24 päivänä huhtikuuta 2024, teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU ja kaatopaikoista annetun neuvoston direktiivin 1999/31/EY muuttamisesta (EUVL L, 2024/1785, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1785/oj).

([25]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/741, annettu 25 päivänä toukokuuta 2020, veden uudelleenkäytön vähimmäisvaatimuksista (EUVL L 177, 5.6.2020, s. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/741/oj).

(18) Vesitehokkuuden priorisoinnin periaatteella pyritään varmistamaan kestävä vedenkulutus pitkällä aikavälillä. Luonnonvaraista makeaa vettä on rajallisesti, ja sen määrä vähenee entisestään ilmaston lämpenemisen myötä. Vesitehokkuutta parantavien toimenpiteiden olisi perustuttava kustannus-hyötyanalyysiin, joka kattaa myös talouteen ja ympäristöön liittyvät sekä yhteiskunnalliset ulkoisvaikutukset. Samalla olisi otettava huomioon toissijaisuus, suhteellisuus, oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus.

(19) Jotta voidaan nopeuttaa vesitehokkuuden priorisoinnin periaatteen soveltamista ja edistää vesitehokkuustoimenpiteiden laajamittaista käyttöönottoa, on tarpeen asettaa ohjaavia tavoitteita. Tästä syystä jäsenvaltioita olisi kannustettava asettamaan omia vesitehokkuustavoitteita omien olosuhteidensa perusteella.

(20) Vesitehokkuusperiaatteen soveltamisen yhteydessä olisi hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla uusia teknologioita, kuten sellaisia digitaalisia älykkäitä mittareita ja antureita, joiden avulla havaitaan ja hallitaan muun muassa juomavesi-infrastruktuurissa ilmeneviä vuotoja, kuten direktiivin (EU) 2020/2184 4 artiklan 3 kohdassa edellytetään.

(21) Jos vesitehokkuutta parantavat toimenpiteet on tarpeen jaksottaa resurssirajoitteiden mukaan, etusijalle olisi asetettava alat, jotka kuluttavat vettä eniten tai joilla on suurin vedensäästöpotentiaali. Tätä ennen on kuitenkin arvioitava, olisiko tehtävä kompromisseja erityisesti strategisten alojen suhteen. Lisäksi tässä yhteydessä on noudatettava vesivarojen käyttöä koskevaa hierarkiaa. Kyseiset alat ovat väistämättä erilaiset eri vesistöalueilla ja akvifereilla.

(22) Vesitehokkuustoimenpiteet olisi sisällytettävä osaksi vesienhoitosuunnitelmien toimenpideohjelmia. Näillä toimenpiteillä voidaan säästää vettä ja edistyä toivotulla tavalla vesiresilienssin saavuttamisessa vain, jos ne ovat osa kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Vesitehokkuushyödyt voidaan muuntaa pysyviksi vesitaseen parannuksiksi toteuttamalla liitännäisiä hallintotoimenpiteitä ja käyttämällä talouden välineitä, joilla vältetään rebound-vaikutukset. Vesitehokkuusstrategioiden olisi aina oltava johdonmukaiset kansallisten ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien strategioiden kanssa,

SUOSITTAA SEURAAVAA:

Vesitehokkuuden priorisoinnin periaate

1) Jäsenvaltioita kannustetaan noudattamaan vesitehokkuuden priorisoinnin periaatetta ja ottamaan samalla huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät näkökohdat, kun ne hyväksyvät kansallisia toimenpiteitä, joilla on vaikutuksia vesivarojen hallintaan.

2) Vesitehokkuuden priorisoinnilla tarkoitetaan sitä, että toteutetaan kaikki tarvittavat toimenpiteet veden kysynnän vähentämiseksi ennen kuin ryhdytään hyödyntämään lisävesivaroja. Toisin sanoen tärkeysjärjestyksessä ensimmäisenä on kulutuksen vähentäminen, toisena toimenpiteet tehokkuuden lisäämiseksi, kolmantena jäteveden uudelleenkäyttö ja neljäntenä vesihuollon laajentaminen.

3) Potentiaalisten vesisäästöjen aikaan saamiseksi EU:n olisi pyrittävä lisäämään vesitehokkuutta vähintään 10 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Jäsenvaltioita kannustetaan asettamaan omia vesitehokkuustavoitteita omien olosuhteidensa perusteella. Komissio aikoo tehdä yhteistyötä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa yhteisen menetelmän kehittämiseksi vesitehokkuustavoitteita varten ja ottaa samalla huomioon alueelliset ja muut erot maiden, alueiden ja toimialojen välillä.

Tehokas vesivarojen hallinta

4) Suositetaan, että jäsenvaltiot soveltavat liitteessä esitettyjä vesivarojen hallintakäytäntöjä, jotka perustuvat erityisesti vesistöalueen vesitaseeseen ja luotettaviin ennusteisiin ympäristöön liittyvistä ja sosioekonomisista vesitarpeista. Näiden käytäntöjen olisi perustuttava myös ilmastonmuutoksen vaikutusten arviointeihin ja haavoittuvuusarviointeihin asiaankuuluvien ilmastonmuutosskenaarioiden perusteella, mukaan lukien niiden vaikutukset siviiliturvallisuuteen. Näiden käytäntöjen olisi perustuttava tehokkaaseen ja säännölliseen vedenoton valvontaan, mukautettaviin lupamenettelyihin, tutkimuksen ja innovoinnin vahvaan tukemiseen sekä edistyksellisten digitaalisten välineiden täysimääräiseen käyttöön.

5) Suositetaan, että jäsenvaltiot edistävät tehokkuutta veden toimitusketjun kaikilla tasoilla eli veden varastoinnissa, johtamisessa ja käytössä liitteen mukaisesti ja turvaavat tarvittavat investoinnit.

6) Suositetaan, että jäsenvaltiot noudattavat vesitehokkuuden priorisoinnin periaatetta mahdollisuuksien mukaan kaikilla vettä käyttävillä aloilla, mukaan lukien maatalous, energia, teollisuus, kauppa, julkinen vesihuolto ja digitaalitalous, kaikilla suunnittelu- ja lupamenettelytasoilla vesivarojen hallinnan alalla.

Hallintotavat

7) Suositetaan, että jäsenvaltiot varmistavat tarkoituksenmukaiset hallintotavat vesivarojen hallinnan alalla varmistamalla erityisesti avoimet, turvalliset, osallistavat, oikeudenmukaiset ja ennakoitavat vedenjakomekanismit, tarjoamalla varmuutta jakoprioriteeteista käyttöluokkien välillä niukkuustapauksessa sekä turvaamalla haavoittuvassa ja syrjäytyneessä asemassa olevien ryhmien mahdollisuudet saada kohtuuhintaista juomavettä ja vettä sanitaatiotarkoituksiin.

Koulutus ja tietoisuuden lisääminen

8) Suositetaan, että jäsenvaltiot investoivat osaamiseen ja henkilöresursseihin, jotta voidaan varmistaa tehokas ja toimiva vesivarojen hallinta kaikilla tasoilla.

9) Suositetaan, että jäsenvaltiot toteuttavat toimia, joilla lisätään kansalaisten, paikallisviranomaisten ja yritysten tietoisuutta vesitehokkuuden priorisoinnin periaatteesta. Tällaiset toimet olisi toistettava säännöllisin väliajoin.

Rajatylittävä yhteistyö ja kansainvälinen ulottuvuus

10) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tehdään täysimääräistä rajatylittävää yhteistyötä vesienhoidon määrällisistä näkökohdista kaikilla vesistöalueilla, myös direktiivissä 2000/60/EY säädettyjen mekanismien sekä asiaankuuluvien kansainvälisten yhteistyömekanismien ja -elinten avulla.

11) Suositetaan, että jäsenvaltiot edistävät vesitehokkuuden priorisoinnin periaatetta myös kansainvälisellä tasolla, kuten UN–Water-koordinointimekanismin yhteydessä, G7- ja G20-ryhmässä sekä OECD:n, UNFCCC:n, aavikoitumista koskevan yleissopimuksen, biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen ja FAO:n puitteissa, ja lujittavat toimiaan rahoituslaitosten, kuten Euroopan investointipankin, Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin ja Maailmanpankin, sekä yksityisen sektorin kanssa, jotta voidaan houkutella pitkän aikavälin investointeja vesitehokkuusaloitteisiin.

Tehty Brysselissä 4 päivänä kesäkuuta 2025.

Komission puolesta
Jessika ROSWALL
Komission jäsen

LIITE

Keskeiset vesitehokkuuskäytännöt vesitehokkuuden priorisointia koskevien ohjaavien periaatteiden soveltamiseksi

(1) **Vesivarojen parempi valvonta**

Pidetään yllä tarkkoja ja ajantasaisia vesitaseita saatavilla olevien ohjeasiakirjojen ([1]) perusteella ja otetaan tällaiset vesitaseet huomioon suunnittelupäätöksissä, jotka vaikuttavat vedenkulutukseen ja vedensäästötoimenpiteisiin. Tätä varten olisi harkittava seuraavia toimia:

(1) Määritetään vedenotto, vesihävikki ja veden paluuvirtaama kunkin vesistöalueen kaikkien vesimuodostumien osalta ja seurataan niitä jatkuvasti sekä edistetään digitaalista vedenmittausta vedenoton ja vedenpäästön yhteydessä. Vedentoimittajien olisi asetettava säännöllisin väliajoin julkisesti saataville asiakirjat ja tiedot muutoksista vesitaseessa ja veden laadussa.

(2) Varmistetaan, että vedenkulutusta mitataan julkisessa vesihuollossa erikseen kunkin rakennuksen osalta ja, kun on kyse osakehuoneistoista, kunkin huoneiston osalta. Kannustetaan käyttämään älykkäitä mittareita silloin, kun tarvitaan reaaliaikaisten tietojen raportointia lisätehokkuusetuja varten, ja tehdään näin investoimisesta kannattavaa.

(3) Määritetään pintavesimuodostumien ekologiset virtaamat ([2]) kaikilla vesistöalueilla ja otetaan samalla huomioon myös pohjavesimuodostumatarpeet, jotta voidaan määrittää kestävän vedenoton enimmäismäärä järkevää ja tehokasta vedenkäyttöä varten. Kestävän vedenoton enimmäismäärässä olisi otettava huomioon myös niiden käyttäjien tarpeet, jotka eivät kuluta resursseja, ja asiaankuuluvan lainsäädännön vaatimukset. Osallistutaan rajatylittävään koordinointiin ekologisten virtaamien määrittämiseksi rajojen yli virtaavia jokia varten, jotta vältetään ristiriidat, jotka voisivat heikentää tehokasta lähestymistapaa vedenkulutukseen. Varmistetaan, että ekologisia virtaamia sovelletaan tuloksellisesti ottamalla ne järjestelmällisesti huomioon vesilupaehtojen puitteissa.

(4) Tehdään käytettävissä olevien ohjeasiakirjojen ([3]) perusteella riittävä arvio suolaisen veden tai muiden haittatekijöiden tunkeutumisesta makeaan veteen sekä vedentarpeesta vedestä riippuvaisissa maaekosysteemeissä ja niihin liittyvissä vesiekosysteemeissä, jotka ovat yhteydessä pohjavesimuodostumiin. Sovelletaan vastuullisesti hallitun tekopohjaveden muodostamisen tekniikoita kattavan riskinarvioinnin pohjalta. ([4])

(5) Varmistetaan, että luvissa, jotka koskevat vedenottoa pinta- ja pohjavedestä, otetaan huomioon ilmastonmuutosennusteet epävarmuuksineen. Näin voidaan ennakoida tulevia muutoksia vesitaseessa ja mukauttaa vesilupia säännöllisesti liiallisten vedenottojen välttämiseksi. ([5]) Huolehditaan siitä, että vedenottoa koskeva lupajärjestelmä on riittävän joustava ja että siinä otetaan tarpeen mukaan huomioon myös merkittävät kausivaihtelut. Vältetään kohtuuttoman pitkiä lupa-aikoja, jotta vesitaseen muutoksiin voidaan mukautua joustavasti. Käytetään asianmukaista veden hinnoittelua veden tehokkaan käytön varmistamiseksi. Määrätään riittävän varoittavia seuraamuksia laittoman, rekisteröimättömän tai luvattoman vedenoton ja vedenpäästön tapauksissa.

(6) Varmistetaan, että vesienhoitosuunnitelmat sisältävät vesitaseita ja että niissä kvantifioidaan vedenkulutus sosioekonomisen toiminnan mukaan. Näin voidaan helpottaa tehokkuustoimenpiteiden suunnittelua arvioiden perusteella jäljellä olevaa vedensäästöpotentiaalia varten. Sisällytetään kuivuusriskien hallinnan näkökohdat osaksi vesienhoitosuunnitelmia ja valmistaudutaan pitkittyneen kuivuuden riskin varalta.

(7) Varmistetaan, että parempi vesitehokkuus johtaa pienemmän vedenkulutuksen kautta vesiresilienssiin. Tätä varten

— sovelletaan kustannusten kattamisen periaatetta vesipalveluihin, jotta kaikki vedenkäyttäjät ja vettä käyttävät alat antavat riittävän panoksen vesipalvelujen kustannuksiin,

([1]) Ks. vesipuitedirektiivin yhteisen täytäntöönpanostrategian puitteissa laadittu ohjeasiakirja nr. 34 vesitaseista, saatavilla täällä.
([2]) Ks. vesipuitedirektiivin yhteisen täytäntöönpanostrategian puitteissa laadittu ohjeasiakirja nr. 31 ekologisista virtaamista, saatavilla täällä.
([3]) Ks. vesipuitedirektiivin yhteisen täytäntöönpanostrategian puitteissa laadittu ohjeasiakirja nr. 18 pohjaveden tilasta ja kehityssuuntausten arvioinnista, saatavilla täällä.
([4]) Ks. vesipuitedirektiivin yhteisen täytäntöönpanostrategian puitteissa laadittu ohjeasiakirja nr. 39 hallitusta tekopohjaveden muodostamisesta, saatavilla täällä.
([5]) Ks. vesipuitedirektiivin yhteisen täytäntöönpanostrategian puitteissa laadittu ohjeasiakirja nr. 24 vesienhoidosta ja ilmastonmuutoksesta, saatavilla täällä.

— varmistetaan, että veden hinnoittelupolitiikka tarjoaa riittävät kannustimet vesivarojen tehokkaampaan käyttöön direktiivin 2000/60/EY ([6]) liitteessä III edellytetyn taloudellisen analyysin perusteella,

— sovelletaan paremmin ja laajemmin saastuttaja maksaa -periaatetta ja ennalta varautumisen periaatetta, poistetaan haitalliset ympäristötuet ja varmistetaan kohtuuhintaiset, tasapuoliset ja oikeudenmukaiset hinnoittelumekanismit kaikille vedenkäyttäjille.

Jäsenvaltiot voivat tässä yhteydessä ottaa huomioon kustannusten kattamisen sosiaaliset, ympäristöön liittyvät ja taloudelliset vaikutukset samoin kuin niiden alueiden maantieteelliset olot ja ilmasto-olot, joihin vaikutuksia kohdistuu.

Varmistetaan veden hinnoittelupolitiikan täysi avoimuus, erityisesti kun on kyse maksujen tasosta, varojen käytöstä ja toimenpiteistä vesivarojen suojelemiseksi. Tätä hyvää käytäntöä olisi sovellettava myös muilla aloilla kuin juomaveden ja yhdyskuntajätevesien käsittelyn alalla.

(2) **Johtamistehokkuus**

Parannetaan vesivuotojen hallintaa olennaisena osana vesihuoltojärjestelmien operatiivista hallintaa ja asetetaan etusijalle investoinnit, joiden avulla vuodot voidaan korjata nopeasti. Tässä yhteydessä keskitytään toimitusalueisiin, joilla tarve on suurin, ja hyödynnetään kaikkia saatavilla olevia unionin rahoitusmahdollisuuksia ja -välineitä.

(3) **Varastointitehokkuus**

(a) Asetetaan varastointikeinoina etusijalle luonnolliset vedenpidätystoimenpiteet ([7]) maaperässä, metsissä, pohjavedessä ja kosteikoissa, joista vettä haihtuu vähemmän kuin maanpäällisistä tekoaltaista.

(b) Huolletaan säännöllisesti tekoaltaita muun muassa kohdentamalla rahoitusta sedimenttien säännölliseen poistamiseen ja vuotojen ehkäisemiseen.

(c) Optimoidaan kaupunkien vesihuolto ”sadevedenkorjuun” ja muiden luonnollisten vedenpidätysmuotojen avulla ja nopeutetaan sellaisten toimenpiteiden käyttöönottoa, jotka ehkäisevät hulevesien ylivuotoja. ([8])

(4) **Käyttötehokkuus**

(a) Edistetään parhaiden saatavilla olevien teknologioiden, käytäntöjen ja palvelujen käyttöönottoa, jotta varmistetaan tehokas vedenkäyttö kaikilla aloilla. Edistetään tässä yhteydessä myös kiertotaloutta.

(b) Edistetään jätevesien uudelleenkäyttöä paitsi keinokastelussa myös teollisuudessa, energia-alalla ja julkisessa vesihuollossa. Ehkäistään samalla ihmisten terveydelle aiheutuvia riskejä ja otetaan huomioon ympäristövaikutukset, jotka liittyvät veden paluuvirtaaman pienenemiseen vesistöalueella.

(5) **Hyvät hallintotavat**

(a) Kehitetään vedenjakojärjestelmiä, jotka ovat avoimia ja joita hallinnoidaan osallistavasti, jotta voidaan tarjota ennustettavuutta vedenkäyttäjille, joita asia koskee, mukaan lukien ne, jotka eivät kuluta resursseja. Edistetään samalla kestävyyttä, oikeudenmukaisuutta ja ihmisoikeuksien kunnioittamista. Vedenjakomekanismeja suunniteltaessa olisi otettava huomioon vedensäästöpotentiaali eri aloilla ja alueilla.

(b) Kehitetään tai ylläpidetään erityisiä sosiaalipoliittisia toimenpiteitä, jotka hyödyttävät pienituloisia vedenkäyttäjiä ja/tai haavoittuvassa/syrjäytyneessä asemassa olevia ryhmiä, jotta varmistetaan direktiiveissä (EU) 2020/2184 ja (EU) 2024/3019 edellytetty veden saanti ja sanitaatio kaikille.

([6]) Ks. vesipuitedirektiivin yhteisen täytäntöönpanostrategian puitteissa laadittu ohjeasiakirja nr. 1 taloudesta ja ympäristöstä, saatavilla täällä.

([7]) Ks. esimerkiksi asiakirja ”A guide to support the selection, design and implementation of natural water retention measures in Europe, Capturing the multiple benefits of nature-based solutions”, joka on saatavilla täällä, vesipuitedirektiivin yhteisen täytäntöönpanostrategian puitteissa laadittu tekninen raportti nr. 82 luonnollisista vedenpidätystoimenpiteistä, saatavilla täällä; ja yhteisen tutkimuskeskuksen asiakirja ”Nature-based solutions for agricultural water management”, saatavilla täällä.

([8]) Direktiivin (EU) 2024/3019 5 artiklan mukaisesti.

(6) **Koulutus- ja tiedotustoimet**

(a) Parannetaan vesivarojen hallinnasta ja vettä käyttävistä aloista vastaavien viranomaisten osaamista ja tarjotaan niille koulutusta tueksi vesitehokkuuden priorisoinnin periaatteen soveltamisessa ja edistetään siten vedenkulutuksen vähentämistä.

(b) Tuetaan tutkimusta ja innovointia, parannetaan osaamista ja lisätään tietämystä tehokkaan vesivarojen hallinnan kaikista näkökohdista vettä käyttävillä aloilla. Valistetaan kuluttajia veden säästämisen tärkeydestä ja lisätään samalla heidän mahdollisuuksiaan toimia kestävämmin ottaen huomioon paikalliset olosuhteet. Tähän kuuluu myös avoimuuden tarjoaminen kuluttajille vedenkulutuksesta ja vesihuollosta direktiivin (EU) 2020/2184 17 artiklan ja direktiivin (EU) 2024/3019 24 artiklan mukaisesti.

(c) Parannetaan kuluttajatiedotusta ja lisätään tietoisuutta kuluttajatuotteiden ja -palvelujen vesijalanjäljestä käyttämällä esimerkiksi EU-ympäristömerkkiä ja digitaalista tuotepassia, joista säädetään asetuksessa (EU) 2024/1781.

(7) **Kansainvälinen ulottuvuus**

(a) Otetaan soveltuvin osin huomioon tämän suosituksen periaatteet ja tavoitteet suunniteltaessa teknistä ja taloudellista tukea kumppanimaille.

(b) Lujitetaan yhteistyötä rahoituslaitosten, kuten Euroopan investointipankin, Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin ja Maailmanpankin, kanssa sekä yksityisen sektorin kanssa, jotta voidaan mobilisoida pitkän aikavälin investointeja vesitehokkuusaloitteisiin EU:n Global Gateway -strategian ([9]) tavoitteiden mukaisesti.

(c) Jaetaan parhaita käytäntöjä toteuttamalla tämän suosituksen periaatteet ja tavoitteet ja edistetään vesiresilienssiä ja vesitehokkuutta kansainvälisen yhteistyön puitteissa.

([9]) Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille ”Global Gateway” (JOIN(2021) 30 final).